

Waarom we deze podcastreeks met de wereld willen delen?

Omdat het hoog tijd is om de negatieve beeldvorming van mensen die langdurig werkzoekend zijn te doorprikken. Omdat de focus moet verschuiven van 'eigen schuld, dikke bult' naar de structurele problemen die onze arbeidsmarkt zo afstandelijk maken voor mensen in maatschappelijk kwetsbare posities. Zij krijgen veel te weinig kansen op een duurzame tewerkstelling. Er heerst met andere woorden jobkansarmoede en dat moeten we bespreekbaar maken.

Hier mag ik mezelf zijn

Aflevering negen neemt ons mee naar het kabinet van Vlaams minister van Werk **Jo Brouns**. Hij krijgt het verhaal van de Oostendse Eva te horen. In het vierde middelbaar haakte ze af en belandde ze op straat. Ze werd uiteindelijk opgevangen door mensen die haar omarmden als een eigen dochter en probeerde deeltijds onderwijs, maar viel ook daar ontmoedigd uit. Ze ging aan de slag in Plopsaland, maar werd na de drukke zomermaanden ontslagen omdat haar talenkennis onvoldoende hoog was. Terug naar af.

Gelukkig vond ze een fijne levenspartner, met wie ze vier kindjes kreeg. Ze omarmde een leven als thuisblijfmama (zonder uitkering), maar voelde het op een bepaald moment toch kriebelen om bij te dragen aan de maatschappij. Diplomaloos en met een zware emotionele

rugzak bleek het geen evidentie om een duurzame job te vinden. Bij SAAMO vond ze een plekje in de Wijkfabriek in de Nieuwe Stad, een grote sociale woonwijk aan de rand van Oostende. Ze doet er klusjes aan huis van mensen die anders niet vermogend genoeg zijn om hulp in te schakelen. De grote kracht van deze wijkonderneming is voor Eva dat ze zichzelf mag zijn, geen masker hoeft te dragen, goed begeleid wordt en vooral niet afgerekend wordt op wat ze niet kan of niet heeft.

Opbouwwerker **Tineke** geeft meer duiding over de werking van de wijkonderneming, die door minister Brouns spontaan gezien wordt als “een voorbeeld voor Vlaanderen”. Benieuwd of dat zich ook zal vertalen in meer politiek draagvlak, een helder beleidskader en de broodnodige financiële steun om deze jobcreatie op wijkniveau te verduurzamen.

Meer weten over Sterk Werk?

Extra duiding bij de projecten vind je hier: [Sterk Werk - SAAMO](#)

Voor een overzicht van de podcast kan je hier terecht: www.samvzw.be/sterkwerkpodcast

Transcriptie aflevering 9: In gesprek met minister van Werk Jo Brouns over jobcreatie op wijkniveau

Fijn dat je luistert naar Sterk Werk, de podcast die jobkansarmoede bespreekbaar maakt en de negatieve beeldvorming rond langdurige werkloosheid doorprijkt.

Lynn

Welkom in deze aflevering van Sterk Werk, deze keer vanuit het kabinet van de minister van Werk en Sociale Economie, Jo Brouns. Ik zit hier vandaag aan tafel met Eva, Tineke en de minister zelf. En we gaan proberen om de dagdagelijkse realiteit van langdurige werkloosheid en het beleid een beetje dichterbij elkaar te brengen. Ik begin bij Eva. Kan je jezelf even voorstellen aan de luisteraar?

Eva

Ik ben Eva. Ik ben 34 jaar. Ik ben mama van vier kindjes. En ik werk bij de Wijkfabriek.

Tineke

Ik ben Tineke Decroos. Ik woon en werk in Oostende. Ik werk al 23 jaar als opbouwwerker, waarvan 14 jaar in de Nieuwe Stad in Oostende. Dat is een grote sociale woonwijk aan de rand van Oostende.

Jo

Ik ben Jo Brouns, Vlaams minister van Werk.

Lynn

Ok, kort en krachtig. Eva, neem ons eens mee in jouw verhaal.

Eva

Mijn werksituatie loopt moeilijk, maar ik heb ook een moeilijke jeugd gehad.

Lynn

Begon dat dan al in jouw schooltijd?

Eva

Ja. Ik heb mijn school niet afgemaakt. Mijn vierde middelbaar. Ik was schoolmoe, om het zo te zeggen. En ik ben weggegaan. Ik heb op straat geleefd, op straat gehangen, noem maar op. Toen hebben mensen me binnen genomen en eigenlijk als hun eigen kind behandeld. Dan ben ik terug naar school gegaan, naar het deeltijds onderwijs. Maar ja, school was echt mijn ding niet. Dus ben ik daar ook maar weggegaan. Dan ben ik in Plopsaland gaan werken: twee maanden op volle toeren gewerkt en meegedraaid. En dan wegens talenkennis ben ik buiten gebonjourd.

Lynn

En daarna? Ben je dan een beetje opgevangen geweest?

Eva

Nee, ik ben op straat blijven hangen. Ik heb dan ook mijn man leren kennen, en huismoeder geworden.

Lynn

En dan op een bepaald punt toch beslist: nu wil ik terug gaan werken?

Eva

Ja, mijn zoontje wordt nu vijf. Twee jaar terug had ik zo iets van: nu is het moment, ik wil iets terug doen voor de maatschappij.

Lynn

En dan ben je beland...

Eva

... in de Wijkfabriek, in de Nieuwe Stad.

Lynn

Wat doe je daar precies?

Eva

Ik klus bij mensen, ik doe de tuinen, sorteren, helpen, klussen waarvoor de mensen ons oproepen.

Lynn

Tineke, kan jij een beetje aanvullen? Wat doen jullie allemaal in de Wijkfabriek?

Tineke

Wij worden inderdaad ingeschakeld door wijkbewoners voor die dingen waarmee ze bij niemand anders terecht kunnen. Kleine klussen inderdaad: opruimen van berghokken, tuinhuisjes, dingen sorteren, naar het containerpark brengen, muurtjes schilderen, kleine zaken. Ik denk dat dat zowat de hoofdbezigheden zijn van onze ploeg. Het is natuurlijk ook daaruit gegroeid. Wij werken al heel lang in de wijk en mensen spraken ons aan: "We hebben iemand nodig om klussen te doen". Mensen die in de wijk wonen hebben ook geen groot budget, die kunnen niet op wie dan ook beroep doen om die dingen te doen voor hen. En tegelijk zagen wij: "Hier is een grote groep aanwezig in de wijk die niet werkt, die niet actief is, maar die wel veel goesting heeft om te werken, die veel talent heeft. Waarom matchen we die twee niet?" Zo is het gebeurd: zo is de Wijkfabriek ontstaan.

Lynn

Minister, als je dit hoort, wat denk je dan? Is dit iets dat we moeten ondersteunen?

Jo

Spontaan borrelt mij het gevoel op dat dit een voorbeeld is voor Vlaanderen. Als ik vandaag kijk naar één van de allergrootste uitdagingen waarvoor we staan, dan is dat het activeren van mensen die niet beroepsactief zijn. Ik zeg er wel altijd heel graag bij dat heel wat niet beroepsactieve Vlamingen vandaag heel veel zinvolle taken doen thuis. Je geeft zelf ook aan dat je inderdaad eerst de voorrang hebt gegeven -meer dan terecht- om voor je kinderen te zorgen. Maar dan zijn er bepaalde fasen in je leven waarbij je zegt: "Misschien kan ik nu toch geheel of gedeeltelijk ook iets bijdragen aan de samenleving. Ook voor mezelf". Want werken is uiteindelijk ook nog altijd meer dan die broodnodige euro's op het einde van de maand. Werken gaat ook over je zelfontwikkeling. En jezelf goed voelen. Een rol van betekenis mogen en kunnen spelen in de samenleving.

Initiatieven die enerzijds inspelen op reële noden in wijken, buurten, straten, en anderzijds mensen daarop aanspreken die daar de talenten voor hebben, die vandaag niet beroepsactief zijn: daar kan je natuurlijk alleen maar heel blij van worden als minister van Werk die vandaag op zoek is naar mensen.

Want ik kan nergens komen, bij geen bedrijf of organisatie, of men vraagt mij: "Geef ons volk, geef ons handen, want we hebben er tekort." Dus in die zin ben ik heel blij om deze mooie getuigenis en dat voorbeeld hier te horen.

Lynn

Als je dan zegt: "Geef ons handen", waar loopt het dan nu vaak mis in het matchen tussen die vacatures en de mensen die op zoek zijn?

Jo

Ja, vaak mis... Ik wil toch ook wel eerst benadrukken dat er nog nooit zoveel Vlamingen aan de slag zijn geweest als nu. En er nog nooit zo weinig werkloos zijn geweest als nu. Er is gewoon een heel groot aanbod aan vacatures die we niet altijd ingevuld krijgen. En ik denk dat het vandaag ook wel aan de werkgever is om een stukje los te komen van het klassieke patroon van de vacature en het cv. Je moet de witte raaf leren ontdekken. In het verleden zien we heel vaak dat, wanneer er geen match was op papier: de vuilbak in. Geef mensen eens de kans om zich te presenteren, om hun talenten te tonen in de praktijk. Ga met hem

of haar aan de slag: een opleiding, begeleiding. En dan zie je dat daar vaak heel veel talent naar boven komt, wat op papier op het eerste gezicht misschien niet bleek.

Lynn

Ja, want papier... Eva, dat diploma: je hebt dat niet. Hoe hard heeft dat jou al gesaboteerd?

Eva

Heel hard. En ook, zoals meneer Brouns daarnet ook zei: geen kansen krijgen om te kunnen bewijzen: "Kijk, zonder diploma's kan je ook aan de slag".

Lynn

Tineke, welke andere drempels komen jullie vaak tegen, los van diploma, nu op de arbeidsmarkt?

Tineke

Ik spreek natuurlijk voor de groep die wij bereiken in onze wijk, in dit project, in Oostende. Gezondheid is vaak een hele zware dobber, van rugklachten tot mentaal welzijn, psychische gezondheid, verslavingsproblematiek. Het hele brede scala aan gezondheidsproblemen: dat staat vaak in de weg.

Complexiteit van thuissituaties, combinaties van moeilijke familiale omstandigheden, schulden, slechte huisvesting. Zo'n combinatie, een extra zware rugzak, waar dan nog eens veel stress bij komt kijken: dat maakt toch ook dat het voor mensen soms heel moeilijk is om daar een combinatie in te vinden met een stabiele werkstelling. Dat is zeker ook iets wat wij zien.

Lynn

Wat zijn de basisvoorwaarden volgens jou om te komen tot duurzaam werk? Wat versta je daaronder?

Jo

Op de eerste plaats is het belangrijk dat je je goed in je vel voelt op de plek waar je je werk iedere dag moet doen. Als je dat niet graag doet... Er zijn natuurlijk dagen bij dat het misschien eens tegen steekt. Maar door de band genomen moet je je werk wel graag doen. Ik denk dat dat belangrijk is.

Dat er een evenwicht is tussen je gezin en je werk: de work-life balance, werkbaar werk, is een zeer grote uitdaging vandaag. Want ik heb daarstraks gezegd dat we op zoek zijn naar heel veel mensen voor de vacatures. Mensen aanwerven is één zaak, maar ze ook duurzaam aan je kunnen binden, gedurende lange tijd, is vaak een veel grotere uitdaging. Dus ik denk dat het belangrijk is dat mensen volgens hun talent en hun passie kunnen ingezet worden. Dat werkgevers vandaag ook de nodige flexibiliteit aan de dag leggen in relatie tot het gezin. Dat vandaag met alles wat verwacht wordt mensen steeds meer onder druk komen te staan. Het is een heel grote uitdaging om te vermijden dat er mensen vervroegd uitstromen en dat je dus kan komen tot duurzame loopbanen.

Lynn

Eva, wat zijn voor jou nu de grote voordelen aan het werk dat jij doet bij De Wijkfabriek?

Eva

Bij De Wijkfabriek kan je jezelf zijn, moet je je masker niet opzetten. Voel je je goed in je vel? Ok.

Voel je je minder goed in je vel? Ze bekijken je hoe je bent. En ze ondersteunen je waar het nodig is. En zoals de minister ook zei: zo ga je graag naar het werk.

Lynn

En het combineren met je gezin, dat gaat ook?

Eva

Ja, dat is super. Daarom is het een droomjob.

Lynn

Tineke, wat is er eigenlijk nodig om te verduurzamen wat zij nu doet bij jullie?

Want ik neem aan dat het in de praktijk nog niet stroomt zoals jullie het zouden willen zien lopen.

Tineke

Nee. Loon naar werken: dat is iets wat op dit moment ontbreekt voor dergelijke initiatieven. Waar wij op botsen, is dat er op dit moment verwacht wordt dat de jobs die mensen bij ons in de Wijkfabriek nu doen, vrijwilligerswerk is. Of dat het vrijwillig gebeurt, of in het kader van een

Gemeenschapsdienst, of in het kader van een arbeidsmatige activiteit, arbeidszorg: zaken waar mensen eigenlijk niet voor betaald worden. Dus dat is voor ons toch wel nog een horde om te nemen. Wij pleiten voor een maatschappelijke erkenning en dus ook een bijhorend loon voor die jobs, voor die taken en voor die maatschappelijke activiteiten.

Lynn

Ik schuif graag door naar de minister. Hoe kijk je daar naar? Als je dat hoort dat het probleem is dat mensen daar nu geen loon voor krijgen: zie je daar een oplossing?

Jo

Ik denk inderdaad dat daar een stuk een uitdaging ligt. Maar ik voel ook heel goed -dat wordt aangegeven- dat je na lange tijd afwezig geweest te zijn op die arbeidsmarkt, dat dat natuurlijk terug een eerste stap is. En dat dat misschien niet -en hopelijk niet- de laatste fase en stap is. Daarnaast is er ook het feit dat het niveau van uitkering of het bedrag, dat voor dat werk al kan gegeven worden, misschien hoger mag dan vandaag. Dat is één.

Maar twee: ik denk ook wel dat het de ambitie mag en moet zijn om de volgende stap te zetten naar een job op de reguliere arbeidsmarkt, als dat kan.

Tineke

Ja, natuurlijk. Voor wie dat mogelijk is: zeer graag. En er zijn mensen met de ambitie om inderdaad nu die eerste stappen te zetten en dan door te stromen. Maar ik ben ervan overtuigd -en ik spreek uit met mijn ervaring- dat dat niet voor iedereen het geval is. En dat we niet iedereen gematcht zullen krijgen aan een job op de reguliere arbeidsmarkt, dat niet iedereen zal doorstromen, zelfs niet naar collectief maatwerkbedrijven of wat dan ook. Dat

voor sommige mensen dit het eindstation kan zijn in hun loopbaan. Voilà, dat denk ik wel, daar ben ik van overtuigd. En dat we ook voor die mensen naar een duurzame werkstelling binnen zo'n kader moeten kunnen gaan.

Lynn

Eva, neem ons eens mee in een ideale wereld. Hoe ziet die duurzame job er dan voor jou uit?

Eva

Hoe dat er nu uitziet: ik heb al heel veel gedaan, van deeltijdse jobs naar gewoon voltijds op de arbeidsmarkt. Waar ik nu terecht gekomen ben, is een droomjob voor mij. Ik heb het daarnet ook al ook gezegd. Want je bent begeleid, je kan jezelf zijn, maar je leert ook dingen bij.

Lynn

Dus duurzame begeleiding is iets dat voor jou heel belangrijk is? Is dat er nu in de praktijk?

Jo

Ik wil misschien van de gelegenheid gebruik maken om niet alleen te verwijzen naar het collectief maatwerk, maar ook naar het individueel maatwerk, wat zeer nieuw is. Dat is pas gestart. Het individueel maatwerk is iets waar wij wel wat van verwachten: om mensen met enige afstand tot de arbeidsmarkt nieuwe kansen te geven binnen het reguliere circuit.

Lynn

De campagne is een aantal maanden geleden gelanceerd. Heb je inzicht hoe het er vandaag aan toe gaat? Loopt het vlot met de indiceringen, enzo?

Jo

Ja, het loopt vlot, maar het staat nog in zijn kinderschoenen. Dus ik vind het vandaag te vroeg om de grote evaluatie hier en nu te maken. We moeten het alle kansen geven. Ik verwacht er althans heel veel van.

Ik denk dat de sociale economie de laatste maanden, de laatste jaren aan aandacht gewonnen heeft. Onbekend is vaak onbemand in die relatie tussen de reguliere en de sociale economie. Eigenlijk zouden we dat onderscheid niet meer mogen maken. In mijn ideaalwereld is dat per definitie een continuüm. Als je spreekt over langdurig zieken en de terugkeer en de re-integratie van die mensen: die kunnen dat misschien ook doen via de sociale economie. Ik zeg vaak: "Er zijn fases in je leven dat je de wereld aan kan. Maar er zijn ook fases in je leven dat je het heel zwaar en heel moeilijk hebt". Dus dat is een soort continuüm waarin je moet kunnen schuiven van het een naar het ander, waarin je wat meer flexibel moet zijn en de brug moet maken tussen het sociale en het reguliere. En ik denk dat we daar met het individueel maatwerk wel weer een belangrijke stap hebben gezet.

Lynn

Vanuit het werkveld, vanuit het sociaal werk, horen wij toch heel erg vaak, dat de toestroom naar de sociale economie ook niet altijd zo evident meer is. Dat de eisen die daar nu gelden

eigenlijk ook al te hoog liggen voor de doelgroep waar de sociaal werkers mee in contact komen. Dus wat doe je dan voor die mensen?

Jo

Je hebt daar natuurlijk ook verschillende gradaties in, tot arbeidszorg toe, dat hier net ook genoemd is. Uiteindelijk is er wel voor iedereen een aanbod. Het is belangrijk om mensen correct in te schalen, te indiceren, om voor hem of haar de beste omstandigheden te creëren.

Lynn

Tineke, pik jij graag in?

Tineke

Ja, we stellen ook bij ons in de groep vast dat er mensen zijn die wel geïndiceerd zijn, dat wil zeggen dat zij wel het label hebben om te kunnen gaan werken in collectief maatwerk bijvoorbeeld, maar daar op dit moment niet meer in terecht kunnen, en ook niet meer de afgelopen vijf à tien jaar. Want ook al hebben ze het label, het maatwerkbedrijf of de maatwerkbedrijven oordelen: "Bij ons ligt de werkdruk, het werkritme te hoog voor jou. Jij kan hier niet meer terecht". Dat heb ik wel zien gebeuren: wat vroeger van opdrachten en taken op de reguliere arbeidsmarkt gebeurde, is nu een stuk verschoven naar de collectieve maatwerkbedrijven. En wat de collectieve maatwerkbedrijven vroeger deden van zaken inpakken en zo -ik ben daar nog op bezoek geweest vroeger- dat zie ik nu gebeuren bij de arbeidsmatige activiteiten, arbeidszorg, waarvoor mensen dan niet betaald worden. Ik heb die verschuiving wel zien gebeuren. Ik juich die verschuiving niet toe natuurlijk. Want dat betekent dat mensen mee zakken in dat systeem. Misschien druk ik me verkeerd uit, maar zo lijkt het wel. Waar dat vroeger een opdracht was, waarvan we zeiden als samenleving: "Zeer waardevolle opdracht. We vinden dat dit past binnen het collectieve maatwerk". En mensen kregen daar ook bijhorend loon bij. Daarvan zeggen we nu: "Dit is maatschappelijk misschien minder belangrijk geworden". Want dat zit nu in een categorie waar mensen niet voor betaald worden.

Ik zie u schudden met uw hoofd.

Lynn

Ja, reageer gerust.

Jo

Ik ben het er niet helemaal mee eens, omdat we ook een andere beweging zien. De sociale economie vindt steeds meer zijn plek in de reguliere economie. Ik verwijs naar de enclaves: zij doen veel meer werk daar, dat vroeger in het verre buitenland gedaan werd. Het is dus een beweging in twee richtingen.

Maar ik begrijp uw zorg: alsof het lijkt dat we werk afstoten naar iets wat niet vergoed wordt. Maar goed: ik denk dat de twee systemen nodig zullen zijn en blijven. En als we spreken over arbeidszorg: er is een verschil tussen zuiver welzijn en werk, en die grens is zeer dun. Laten we daar eerlijk in zijn. Dat zijn mensen die toch een zekere welzijnsproblematiek hebben, die heel breed kan zijn.

Maar naar die taken, naar die activiteiten toe, die verschuiving: ik denk dat er daar ook wel de nodige flexibiliteit mag geboden worden. En dat de relatie tussen die reguliere en die sociale economie, met taken die steeds uitgebreider worden, ook een realiteit is. Die sociale

economie en die grote collectieve maatwerkbedrijven: daar zit natuurlijk ook een eigen businessmodel achter. Dat moet natuurlijk ook allemaal betaalbaar blijven. Dat zij zich meer richten op bepaalde repetitieve taken voor bepaalde doelgroepen in die reguliere economie: dat is een spontane, maar voor mij ook wel een gezonde evolutie.

Tineke

Maar het is wel zo dat er sterkere profielen nodig zijn op dit moment binnen collectief maatwerk.

Lynn

En als je kijkt naar de verplichte gemeenschapsdienst: hoe sta jij daar zelf tegenover?

Jo

Bij de gemeenschapsdienst gaat het voor mij prioritair om mensen die al een zekere afstand hebben, lang niet meer op de arbeidsmarkt gefunctioneerd hebben, en niet de competenties hebben die actueel vandaag verwacht worden op de arbeidsmarkt. Dan gaat het eigenlijk over competentieversterking, naast die eerste werkervaring. Ik denk dat dat een aanvullend instrument kan zijn in het totale instrumentarium dat vandaag binnen de VDAB aanwezig is.

Lynn

Maar kan je snappen dat mensen daar wel een beetje bang van zijn als ze horen dat je dan verplicht wordt om aan een euro en een beetje per uur iets te gaan doen? We horen daar toch wel de nodige kritische kanttekeningen bij.

Jo

Het mag niet als een straf... Ik snap wat je bedoelt, als je zegt gemeenschapsdienst ervaren wordt als iets terug verplicht moeten doen. Als het gaat over mensen in de werkloosheid: voor mij is dat per definitie geen keuze. Door omstandigheden kan je daarin belanden. Ik vind dat een periode van werkloosheid als het ware een doorstart moet zijn naar een volgende job.

Ik denk wel dat we de collectieve verantwoordelijkheid hebben om alles te doen om te zorgen dat de periode van werkloosheid zo kort mogelijk is, zo kort mogelijk. In andere landen zie je veel meer, bijvoorbeeld in Scandinavische landen, dat het echt meer een doorstart is. Ik denk dat hier ook een omwenteling kan en moet gemaakt worden om een periode van werkloosheid... Dat zijn doorstartperiodes waarin je je omschoolt, begeleid wordt door de VDAB in functie van een nieuwe taak, een nieuwe job. Dat vind ik wel belangrijk.

Lynn

Maar daar bengelt natuurlijk wel een sanctie boven. Zo wordt dat toch ook gecommuniceerd: als mensen daar niet op ingaan, dan verliezen ze hun rechten.

Jo

Ja, maar goed: als je vandaag uitgenodigd wordt om je competenties te versterken, dan denk ik dat dat wel mag, ja.

Lynn

Tineke, hoe kijk jij daarnaar?

Tineke

Ik hoor de minister graag zeggen dat het vanuit een kansensidee is, want dat is inderdaad niet de perceptie die leeft. En los van de minister is het ook niet de perceptie die leeft in de samenleving op dit moment. Als het gaat over mensen die langdurig niet actief zijn en langdurig niet aan het werk zijn, is de perceptie daarover wel dat dat te maken heeft met niet willen werken, met lui zijn, met zich settelen in onze sociale zekerheid, enzovoort... Dus in die zin komen die maatregelen en de maatregelen zoals de gemeenschapsdienst zo binnen, inderdaad.

Lynn

Eva, ik wou dat eens aan jou vragen. Wat zijn jouw ervaringen met de beeldvorming van langdurig werklozen? Hoe kijkt de samenleving naar mensen die lang niet aan het werk zijn? Heb jij dat zelf al ondervonden?

Eva

Ja. Zoals ik zei van mijn studies, van niet studeren, geen mooie kleren aan, of hetzelfde met het werk, geen mooie kleren aan. Ook al loop je met je kindje op straat of zo: mensen kijken. "Ah, die luie. Ze kan niet gaan werken, maar ze loopt wel de hele dag op straat". En dat doet wel pijn, dat je op straat zo bekeken wordt van door sommige mensen.

Lynn

Kan je daar nog iets meer over vertellen? Wat doet het met jou?

Eva

Soms maakt mij dat boos omdat ze de situatie achter de persoon niet kennen.

Lynn

Minister, hoe zie jij dat? Hoe denk je dat het vandaag gesteld is met de beeldvorming in onze samenleving, als het daarover gaat?

Jo

Ik denk dat ze een heel gevoelig punt aanhaalt. Ik ben het er zeker mee eens dat je heel genuanceerd moet kijken naar mensen die langdurig werkloos zijn. Ik ben nu ook bevoegd voor de VDAB. Maar er is natuurlijk een realiteit: als je gedurende verschillende jaren niet kan geactiveerd worden, zeggen de mensen bij de VDAB "Op een bepaald ogenblik zijn wij - tijdelijk-uitbemiddeld". Omdat er een andere problematiek is. Armoede is een klassiek voorbeeld. Verslaving, psychiatrische problematiek, noem maar op. Daar moet eerst aan gewerkt worden, alvorens je terug aan het werk kan. Dus ik denk dat daar het maatschappelijk debat ook over gaat als het gaat over die werkloosheidsuitkering. Ga je die aanhouden of ga je die beperken in de tijd? Niet vanuit een sanctie-idee. Want het werkt niet echt activerend. Dat is ook een kritiek die ik wel vaak hoor. Maar als ik kijk naar de mensen bij de VDAB die zeggen: "Wij stellen bij sommige mensen vast dat ze eigenlijk beter eerst elders worden geholpen, omkaderd". Zonder de navelstreng met de VDAB door te knippen. Maar ze zijn gewoon niet in staat... Ze hebben zelfs geen dak boven hun hoofd. Hoe

kunnen die mensen op zoek gaan naar werk? Als ze kinderen hebben, hoe kunnen ze een opleiding volgen? Dus eerst moet die context rond werk terug gecreëerd worden. En dan gaan we samen terug op zoek naar werk. Ik denk dat dat een belangrijke nuance is in heel dit debat. En daardoor kan je ook wel stereotypen doorbreken: door dat gewoon te durven benoemen zoals het is.

Lynn

Tineke, ik zie u knikken.

Tineke

Ja, zeker. Wij hebben ook een goede samenwerking met Team Intensieve Dienstverlening binnen VDAB. En daar wordt intern inderdaad op die manier naar gekeken. Mensen worden gestimuleerd en ondersteund om eerst een aantal zaken op orde te krijgen. Dus absoluut. Het is natuurlijk geen goed idee om daar een periode aan te koppelen, dat mensen geen uitkering of geen steun meer hebben. Want dan is het van de regen in de drop natuurlijk. Dan kunnen mensen zeker geen stappen vooruit zetten, en zeker niet ook dingen op orde brengen in hun leven, op vlak van huisvesting, op vlak van gezondheid, enzovoort.

Jo

In het debat over die tijdelijkheid van de werkloosheidsuitkering: het kan nooit de bedoeling zijn om de mensen onder de brug te leggen. Het is de bedoeling om dan het vangnet te voorzien dat daar vandaag voor voorzien is: het leefloon.

Eva

Mag ik er even op inpikken? Zoals ik reeds vertelde, heb ik mijn school niet uitgemaakt. Ik heb toen geen inkomsten gekregen. Ik heb altijd op straat geleefd zonder enig inkomen. Zelfs toen ik naar het OCMW ben gegaan voor een leefloon: ze hebben me toen allemaal in de wind laten staan. Gelukkig ben ik bij een goeie man terecht gekomen. En door de mensen die me opvingen, kon ik leven. Zonder de hulp van mijn man en de mensen rond mij zou ik het nooit gehaald hebben.

Lynn

Want een leefloon, zegt u. Maar de voorwaardelijkheid groeit ook daar enorm met het GPMI, met de dingen waar mensen allemaal aan moeten voldoen om tot hun recht te komen. Daar zien we vanuit het sociaal werk toch een beangstigende evolutie in. Dus ze van de ene naar de andere overhevelen: dat gaat niet altijd zomaar vlot.

Tineke

Nee, dat gaat inderdaad niet zo vlot. Want onze ervaring is dat het op dat moment ook bij het OCMW een heel belangrijk streven is om mensen opnieuw te activeren, en eigenlijk zo vlug mogelijk opnieuw naar de VDAB te brengen en opnieuw richting arbeidsmarkt te duwen. Het is dus soms een cirkeltje waar mensen dan in dansen: van VDAB, OCMW, ziekenbond tussendoor, als er gezondheidsproblemen zijn. Dat is zo. Dat is soms een vicieuze cirkel, ja.

Lynn

Hoe zie jij een weg daaruit?

Tineke

Ik heb ook niet de perfecte oplossingen in handen. Maar ik denk wel wat we neerzetten als praktijk in Oostende, en niet enkel in Klein Oostende, om mensen positieve werkervaring te geven, opnieuw zelfwaarde: dit zijn hele belangrijke stappen. We begeleiden zeer intensief, dus ondertussen werken we samen ook aan alle muren die in de weg staan rond gezondheid, rond familie, rond huisvesting, rond mobiliteit, noem maar op. Zo'n projecten zijn zeer waardevol om mensen op weg te helpen zonder strikte voorwaarden, zonder oordeel, vertrekkend vanuit de kracht van mensen, vertrekkend vanuit hun talenten. We zien dat dit succesvol is op het terrein. Het zou fijn zijn om daar ook beleidsmatig wat ruimte voor te krijgen, om daar verder in te experimenteren en te zien tot wat zoiets kan leiden.

Lynn

Minister, als we kijken naar randvoorwaarden die moeten voldaan zijn om te komen tot duurzaam werk: hoe kijk je daarnaar? Hoe is het gesteld in Vlaanderen daarmee? Mensen die de weg naar werk niet vinden: het is vaak veel complexer, zoals je zelf ook al zei. Ik denk dan aan kinderopvang, mobiliteit, noem maar op, dat hele weefsel dat samenwerkt. Hoe kijk je daar naar? Hoe is het daarmee gesteld?

Jo

Je haalt een aantal pertinente zaken aan waarnaar recent de nodige aandacht is gegaan. Als je vandaag de vraag stelt aan heel wat jonge gezinnen waarom het voltijds werken, dat soms nodig is om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen, niet lukt, is dat het gebrek aan kinderopvang.

Eva

En te duur.

Jo

Dus als er meer en betaalbare kinderopvang was die nodig is, dan is dat gewoon een heel belangrijke hefboom richting werk. Kinderopvang werkt activerend. Vandaar dat recent ook in de budgetten serieus aan die knop is gedraaid. Recurrent komt er 270 miljoen euro extra bij. Dat zegt de mensen misschien niet veel, maar heel concreet betekent dat meer plaatsen, inkomensgerelateerd, die rekening houden met uw inkomen. En ik weet dat dat misschien voor sommigen nog vrij duur is, maar ook daar worden dan wel oplossingen voor gezocht. Maar kinderopvang is heel belangrijk in de ondersteuning van gezinnen. Ook heel het verhaal van de huishoudhulpen: ik denk dat daar ook een belangrijke hervorming nodig is, omdat zij ook belangrijke ondersteuning bieden aan gezinnen. De jobbonus, een extraatje voor de laagste lonen. Er worden dus wel initiatieven genomen om dat inderdaad duurzaam te versterken. Maar ik denk dat de initiatieven zoals die waar we het vandaag over hebben altijd nodig zullen zijn. En ik vind het ook belangrijk om dat als samenleving te durven aanvaarden. We moeten stoppen met het beeld te creëren alsof iedereen die vandaag werkloos is, morgen aan de slag moet. Dat is niet zo. Je moet dat als samenleving durven aanvaarden. En je moet aanvaarden dat er altijd mensen zijn die de pech hebben dat ze tijdelijk uit de boot vallen. En dat je die opvangt. En dat gaat over vele duizenden mensen. Dat is onze taak, onze

verplichting. Dat is mijn kijk op de samenleving: dat we die initiatieven hebben om die groep altijd op te vangen. En dat moet je collectief aanvaarden. En dan moet je daar systemen voor uitwerken om die mensen op te vangen en de springplank bieden om, als het kan, terug de stap te

zetten naar het reguliere circuit. Maar denken dat we morgen naar een samenleving gaan met nul werkloosheid: dat werkt niet. Dat bestaat niet. Wat niet wil zeggen dat je altijd inspanning moet blijven doen met dit soort initiatieven. Dat spreekt voor zich.

Lynn

Het project zoals in Oostende is gestoeld op het model Buurten Zonder Langdurige Werkloosheid, dat is overgewaaid vanuit Frankrijk. Ik weet niet of jij daar al mee bekend bent?

Jo

Niet direct. Maar zoals het hier gepresenteerd wordt vandaag is het een heel mooi en heel warm project, waar je mensen echt aanspreekt op hun talenten. Dat is een kansenverhaal. Je biedt mensen terug kansen en perspectief. Het gaat inderdaad over een stukje er terug mogen zijn, deel mogen zijn van de samenleving, dat zelfwaardegevoel. Dat is heel belangrijk. En het is zonder voorwaarden. Ik vind dat ook goed.

Maar langs de andere kant, ga je toch ook voldoening hebben, als je ziet dat die mensen vanuit die projectwerking wel die zelfstandigheid terug kunnen oppakken en deel kunnen zijn van de samenleving op hun manier. Want ik denk dat je ook altijd plaats moet kunnen maken voor andere mensen die tijdelijk in die situatie zitten. En dat je dan het liefst hebt dat diegenen die bij jou geweest zijn, de tijd die ze nodig hadden, de stap hebben gezet naar een ander netwerk, een ander organisatie, of naar de reguliere arbeidsmarkt. Dat vind ik wel belangrijk: dat we ook die ambitie hebben, om natuurlijk die groep zo klein mogelijk te houden. Maar er wel altijd te zijn voor de mensen, voor de tijd dat het nodig is.

Lynn

En welke boodschap zou je meegeven aan werkgevers die hier misschien naar luisteren, om mensen met het profiel dat bijvoorbeeld Eva heeft ook een kans te geven?

Jo

Dat is voor mij eenvoudig: door te verwijzen naar onze eigen campagne van 'De witte raaf'. Iedereen is altijd op zoek naar de witte raaf. Wij zeggen: "Leer hem ontdekken". Op het eerste zicht kan er heel vaak een verschil zijn tussen cv en vacature. Maar geef een persoon de kans om zijn of haar talenten te tonen. En dan leer je heel vaak die witte raaf wel ontdekken.

Lynn

Eva, voor jou een beetje dezelfde vraag: wat zou jij willen vertellen aan werkgevers in Vlaanderen?

Eva

Zoals de minister ook zei: geef iedereen de kans, met diploma of zonder. Laat de mensen alsjeblieft gaandeweg hun talenten ontdekken, laat ze gewoon proberen. Niet: geen diploma, dit, dat. Laat ze het alsjeblieft uitoefenen. Je ziet wel als werkgever: "Kijk, je kan

het” of “Sorry, je hebt geprobeerd, maar het gaat niet, en we zoeken samen naar een volgende oplossing”.

Lynn

Tineke, voor jou dezelfde vraag. Vanuit al jouw ervaring in het opbouwwerk: wat zou je willen meegeven?

Tineke

Geef mensen kansen. Geloof er in en kijk wie je voor je hebt. En durf als werkgever ook water bij de wijn doen. Durf tot afspraken komen die ook passen voor de persoon in kwestie, om bijvoorbeeld de combinatie met een zeer complex gezinsleven te kunnen volhouden. Durf ook kijken naar kleine jobs, naar kleine inzet van mensen. Ik weet dat er hoge loonkosten zijn, maar misschien moeten we dan samen maar zoeken naar oplossingen daarvoor. Durf kijken hoe je mensen, zeer beperkt, slechts een paar uur in de week bijvoorbeeld, kunt inzetten. Ook dat is belangrijk voor mensen: als ze zich al een aantal uur kunnen inzetten. Durf ook kijken naar die kleine, simpele jobs die nu geen jobs meer zijn: in rusthuizen, in ziekenhuizen, in scholen, in ontmoetingscentra, noem maar op. En durf daar ook opnieuw volwaardig wel jobs van maken. Zie hoe waardevol die taken zijn in onze samenleving en maak daar een job van. Dat zijn dromen en boodschappen voor die toekomst van mij.

Lynn

Wil je daar nog op inpikken, minister?

Jo

Ik denk dat dat dromen zijn waar wij als overheid, als beleid, een stuk de verantwoordelijk hebben om ze mee te mogen waarmaken. Want ik kan alleen maar herhalen dat het belangrijk is dat we een voldoende vangnet voorzien in onze samenleving om te vermijden dat mensen inderdaad op straat belanden. Dat is voor mij wel heel belangrijk.

Lynn

En naar de gewone medemens: heb je nog een boodschap als het aankomt op hoe ze kijken naar mensen die in jobkansarmoede leven?

Jo

Ik ben pleitbezorger om dat op een genuanceerde manier te doen. Je moet je altijd de vraag stellen: hoe komt het dat mensen in bepaalde situaties verzeild zijn geraakt? Zonder daar heel snel een stempel of een waardeoordeel over uit te spreken. Ik denk dat dat heel belangrijk is. Door allerlei omstandigheden kan het iedereen op een bepaald ogenblik in het leven overkomen, dat je in armoede, in ziekte terecht komt. En dat het dan minstens tijdelijk misschien heel moeilijk kan zijn om een plek te krijgen op die arbeidsmarkt. En dat je dan maar heel gelukkig en blij mag zijn met initiatieven die je alle kansen bieden om terug recht te staan. Want leven is vallen en opstaan. We hebben in Vlaanderen veel te weinig de cultuur om positief te kijken naar mensen die ooit gevallen zijn, en om die ook nieuwe kansen te geven. Ik denk dat het belangrijk is dat we dat ook in de opvoeding van onze kinderen in de school meegeven: dat het leven vallen en opstaan is. En dat dat mag: een keer vallen. En dat je dan ook de kans moet krijgen om terug op te staan in je leven en de draad terug op te pikken.

Lynn

Eva en Tineke, aan jullie nog dezelfde vraag: hebben jullie nog afrondend iets dat je wilt meegeven aan de luisteraar?

Eva

Dat ze zich echt niet mogen laten afschrikken door het soort projecten zoals wij doen in de Wijkfabriek. Als mensen de kans krijgen dan moeten ze dit zeker doen. Nu is mijn droom om mensen die in diezelfde schoenen staan als ik te kunnen begeleiden op de werkvloer. En hen dan te zeggen: "Kom, je bent niet alleen. We kunnen er samen tegenaan".

Lynn

Heel mooi.

Tineke

Amen. Daar heb ik niets aan toe te voegen.

Lynn

Dank jullie wel allemaal voor jullie tijd en inbreng.

Jo en Tineke

Met plezier.

Graag gedaan.